

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla dr. Zétényi Zsolt ügyvéd (címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek, dr. Németh L. Zsolt ügyvéd (címe) által képviselt alperes neve (címe) alperes ellen, sajtó-helyreigazítás iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2007. május 30. napján meghozott, 27.P.22.257/2007/3. számú ítélete ellen a felperes részéről 5. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 6000 (hatezer) forint fellebbezési költséget, valamint a Magyar Államnak külön felhívásra 24.000 (huszonnégyezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s:

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetének részben helyt adott, és helyreigazítás közzétételére kötelezte az alperest, mely szerint az általa szerkesztett ... című napilap ...-i számában „...” című cikkben megalapozatlanul híresztelték, hogy ...t 1946-ban tizennégy év börtönre ítélték háborús bűnök elkövetése miatt. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg a Magyar Államnak az Illetékhivatal külön felhívására 14.000 Ft eljárási illetéket, az alperesnek pedig 15 napon belül 10.000 Ft perköltséget.

Kötelezte az alperes által szerkesztett lapot kiadó ...-t, hogy fizessen meg a Magyar Államnak az Illetékhivatal külön felhívására 7000 Ft eljárási illetéket.

Az ítélet indokolásában a Ptk. 79. § (1) bekezdése, a Legfelsőbb Bíróság PK 12. és 14. számú állásfoglalása, valamint a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján kifejtette, hogy az eljárás során elsősorban azt kellett vizsgálnia, hogy az alperes a felperesnek az 1942-es ...i razziában betöltött szerepét az ennek kapcsán kialakult különféle álláspontoknak megfelelően tárta-e a közvélemény elé és nem abban foglalt állást, hogy a felperes háborús bűnös-e, elkövetett-e olyan cselekmény, amely alapján vele szemben ez a kifejezés használható. A jelen eljárás tárgyát nem képezte a felperes 1942-es szerepének büntetőjogi értékelése, az alperesnek azt kellett a sajtóperben igazolnia, hogy a keresettel sérelmezett, a felperesre és tevékenységére vonatkozó állítások valósak és a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján joggal állította, hogy a felperes a cikkben említett ...-lista alapján az ötödik legkeresettebb háborús bűnös, hogy csendőr hadnagyként részt vett az ...i vérengzésben és, hogy háborús bűnök elkövetése miatt tizennégy év börtönre ítélték 1946-ban. Ezen közlések vonatkozásában az alperes nem tett maradéktalanul eleget az őt terhelő bizonyítási kötelezettségnek, ezért az elsőfokú bíróság a keresetnek részben helyt adva kötelezte az alperest a helyreigazítás közzétételére.

Az elsőfokú bíróság alaptalannak ítélte a felperesnek az ötödik legkeresettebb háborús bűnös kifejezéssel kapcsolatosan előterjesztett kérelmét, ugyanis az alperes arról számolt be - és ezt a felperes sem tette vitássá -, hogy a felperes a ...-listán az ötödik legkeresettebb háborús bűnös. Amennyiben a sajtó erről a tényeknek megfelelően beszámol, nem állít valótlan, nem köteles igazolni azt, hogy a lista adata valós, hogy a felperes ténylegesen háborús bűnös, mert a listán való feltüntetés csupán arra utal, hogy a ... Központ saját kutatási adatai alapján a felperest háborús bűnősként tartják nyilván. Ennél többet az alperes sem állított, ezért az állítás nem jogsértő.

Az ...i 1942-es razziában való részvételre vonatkozó közlés tekintetében azt kellett az alperesnek igazolnia, hogy a felperes valóban részt vett a történelemkönyvekben ...i vérengzésként elhíresült eseménysorozatban. Ezen túl azt nem kellett bizonyítani, hogy mi volt a konkrét részvétele a felperesnek. Erre vonatkozó kijelentéseket az alperes által idézett nyilatkozó nem tett, így nem kellett azt sem bizonyítani, hogy a cselekmény háborús bűncselekménynek minősülhet-e. Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a csatolt újságcikkek, történészi viták anyaga azt igazolja, hogy a felperes 1942-ben ...en csendőrként szolgálatot teljesített, részt vett az ott zajlott eseményekben. Hogy ott ténylegesen milyen magatartást tanúsított a felperes, nem vizsgálta az elsőfokú bíróság, mivel a felperes a sajtóban maga és képviselője útján is azt adta elő, hogy parancsot kapott, azt írásba foglalni kérte, majd szóbeli megerősítésre teljesítette, ezért nem kifogásolhatja alappal, hogy a sajtó úgy jeleníti meg, mint aki részt vett az ...i vérengzésben. Az alperes abban a kérdésben nem foglalt állást, hogy ezért

felelősség terheli-e a felperest, mint háborús bűnöst. Mindezek alapján tehát a cikk nem állított valótlan, így helyreigazításra sem kötelezhető.

Az 1946-os háborús bűnök miatti elítéltetésről szóló állítás vonatkozásában az elsőfokú bíróság helyreigazításra kötelezte az alperest, mivel annak valóságtartalmát nem bizonyította. Kifejtette, hogy a felperes 1942-es és 1944-es csendőrként teljesített szolgálata során tanúsított magatartását illetően létező történelmi és ügyészi érdeklődés önmagában nem igazolja, hogy háborús bűnöskénti elítéltetésére sor került. Kiemelte, hogy a helyreigazítással nem foglalt abban a kérdésben állást a bíróság, hogy háborús bűnösnek minősül-e a felperes, elkövetett-e olyan cselekményt, amit büntető bíróság ilyennek minősített.

Az elsőfokú perköltség viseléséről a Pp. 81. § (1) bekezdése szerint határozott az elsőfokú bíróság.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását, az alperes helyreigazító levél közlésére való kötelezését vagy olyan közlemény megjelentetésére kötelezését kérte az elsőfokú ítélet meghaladóan, amely szerint az alperes valótlanul állította, hogy a felperes háborús bűnös. Előadta, hogy a perbeli cikk mind címében, mind pedig háborús bűnösre, körözött bűnösre utaló szóhasználatával jogsértő, és mindez meghatározza az egész közlemény jellegét. Hivatkozott arra, hogy háborús bűnös a háborús, valamint az emberiség elleni bűncselekményeket illetve a béke elleni bűntetteket elkövető személy. Az Alkotmánybíróság 53/1993. (X. 13.) AB határozatában rámutatott arra, hogy az egyes bűncselekmények háborús vagy emberiség elleni bűncselekménnyé minősítésének helyességét végső soron a nemzetközi közösség ellenőrzi, amennyiben azok az ügyek nemzetközi emberjogi bizottság vagy bíróság elé kerülhetnek. Az alperes által idézett társadalmi szervezet nem tartozik ebbe a szervezeti körbe és többen vitatják „náci vadász” akciójának célszerűségét és megalapozottságát. Megjegyezte, hogy az ...i razzia nem volt kifejezetten zsidóellenes intézkedés.

A háborús bűnösként való minősítés súlyos jogi- és közmegítélést von maga után, a megvádolt személy erkölcsi megsemmisítését, társadalmi kapcsolatainak és kiegyensúlyozott életvitelének szétrombolását okozhatja, ami nem képviselhető egyszerű véleménynyilvánítás vagy történelmi eszmefuttatás keretében. Előadta, hogy a felperes nem követett el sem háborús, sem más bűntettet, kizárólag az igazoltatást végző csendőrajőrök felügyeletét végezte abban a hiszemben, hogy a magukat igazolni nem tudó személyek egy igazoló bizottság elé kerülnek, ahol kivizsgálják, hogy részt vettek-e partizántevékenységben. Emberek megölésére vagy megkínzására nem adott parancsot, ilyen magatartást nem tűrt el, ilyen tevékenységről nem volt tudomása, fegyverhasználat ebben a körben nem volt.

A Fővárosi Bíróság 9.Beü.969/2006/23. számú végzése az egyetlen bizonyíték értékű dokumentum, amelyet az ügyben figyelembe kell venni. A határozat szerint semmisségi panasz folytán született új határozattal a felperest büntetlen előéletűnek nyilvánították és visszahelyezték korábbi tiszti rendfokozatába.

A Királyi Honvéd Vezérkar Főnöke Bírósága 1944. február 18-án jogerős ítélettel a felperest hűtlenségben, és nem háborús bűntettben mondta ki bűnösnek, a tényállásból a vádlottra emberölés vagy személy elleni erőszakról szóló megállapítások nem vonhatók le. A felperes álláspontja szerint az eljárás koncepcióos jellegű volt, a csendőrökre a bíróságnak nem is volt hatásköre. Csendőröket kivégzésekre nem vettek igénybe, egyébként a felperes szolgálati helye távol volt attól a Duna-parttól, ahol a kivégzések folytak. A felperes felelősségét parancsnoki jogállására alapították. A felperest később sem mondták ki bűnösnek semmilyen bűncselekmény miatt.

Kifogásolta az ítéletben szereplő azon fejtegetéseket, mint a sajtó fórumain megjelent közéleti viták, amelyekre vonatkozóan bizonyítást nem vett fel a bíróság, és amelyek sértik a felperes személyhez fűződő jogait.

Kifejtette azt is, hogy a szolgálati és büntető jogszabályok megszegésével elkövetett bűncselekményben való egyéni bűnösség alapozhatja meg a büntetőjogi felelősséget. Téves megállapítás az, hogy az embereknek a levanteotthonba kísérése bűncselekmény lett volna.

A felperes háborús bűnösségét bírósági ítélet nem állapította meg és nincs olyan bizonyíték sem, amely ilyen elítélés lehetőségére utalna.

Az alperes meg sem kísérelte az őt terhelő bizonyítást.

Tévesnek tartotta azt a megállapítást, hogy a felperes szóbeli megerősítésre teljesítette a törvénytelen parancsot, minden adat azt erősíti és bizonyítja, hogy a felperes fegyverhasználatot nem rendelt el, a törvénytelen fegyverhasználatot nem tűrte el. A felperes visszaemlékezéseiben az általánosságban elhangzó jogtalan parancs írásba foglalásának igényléséről, majd arról szólt, hogy nem követett el jogsértést.

Utalt arra, hogy az alperesnek a tényállítás valóságát és nem azt kell bizonyítania, hogy a jogsértő állítást egy másik hírforrás megtette. Hivatkozott az Alkotmány 54. § (1) bekezdésére, az 57. § (2) bekezdésére, a Ptk. 78. §-ában foglaltakra, valamint a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 14. Cikkére, a Római Egyezmény 6. Cikkében foglaltakra.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (3) bekezdésének megfelelően csupán a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között bírálhatta felül. Ebben a körben eljárva megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárás anyagának helyes mérlegelésével állapította meg a tényállást, amelyre alapított döntésével a másodfokú bíróság is egyetértett, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése és a Pp. 254. § (3) bekezdése szerint helybenhagyta, annak helyes indokai alapján.

A sajtóközlemények tartalmi helytállóságáért fennálló objektív felelősséget jelenti a helyreigazítási kötelezettség, amelynek szabályait a Ptk. 79. § (1) bekezdése rendezi. E szerint, ha valakiről egy napilap valótlan tényt közöl, híresztel, vagy való

tényt hamis színben tüntet fel, követelheti olyan közlemény közzétételét, amelyből kitűnik, hogy a közlemény mely tényállítása valótlan, mely tényeket tüntet fel hamis színben, illetve melyek a való tények.

A sajtóról szóló 1986. évi II. törvény kimondja, hogy az Alkotmányban biztosított sajtószabadság mindenkinek jogot ad arra, hogy nézeteit a sajtó útján közölje, de a törvény 3. § (1) bekezdése korlátokat is megfogalmaz, amely szerint a sajtószabadság gyakorlása nem járhat mások személyhez fűződő jogainak sérelmével. A sajtószerv a Pp. 342. § (2) bekezdése, a 345. § (2) bekezdése és a Legfelsőbb Bíróság PK 14. számú állásfoglalása értelmében a sajtó-helyreigazítási eljárás során azt köteles hitelt érdemlően, teljes bizonyossággal igazolni, hogy mindaz, amit a cikkben megjelentet, megfelel a valóságnak. Tehát bizonyítási kötelezettsége a tényállítások valóságtartalmára terjed ki.

A perbeli esetben a felperes azon valótlan állítás helyreigazítására kérte kötelezni az alperest, hogy a felperes háborús bűnös. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a perbeli cikk csupán azt tartalmazza, hogy a ...-féle listán a felperes az ötödik legkeresettebb háborús bűnösnek van feltüntetve. Ehhez a tényhez az alperesi lap semmilyen megjegyzést nem fűzött hozzá, csak magát a tényt közölte. A felperesnek a listán való szerepeltetése megfelel a valóságnak, ezt a maga a felperes sem tette vitássá a peres eljárás során. Utal arra a másodfokú bíróság, hogy az Országgyűlés Nemzetbiztonsági Bizottságának üléséről készült jegyzőkönyvben a Legfőbb Ügyészség képviselőjének nyilatkozatában szerepel, hogy a felperes háborús bűnösök listáján szerepel, mégpedig egy 1945-ös magyar listán és egy 1947-ben, Jugoszláviában összeállított listán is.

Annak elbírálása pedig, hogy a felperes ténylegesen háborús bűnös-e vagy sem, nem képezheti sajtó-helyreigazítási eljárás tárgyát, polgári bíróság sajtó-helyreigazítási per keretében ebben a kérdésben nem foglalhat állást. Megállapítható tehát, hogy a sajtóközlemény a tényeket a valóságnak megfelelően adta közre, a sajtó-helyreigazítási eljárás pedig rendeltetésénél fogva alkalmatlan más jogterületre tartozó vita eldöntésére, ezért a felperes ezen kereseti kérelme nem volt alapos.

A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját abban a kérdésben is, hogy a felperesnek az ...i vérengzésben való részvételére vonatkozó közlés megfelel a valóságnak annyiban, hogy csendőrként szolgálatot teljesített abban az időben a felperes ...en, az 1942-ben zajlott razzián történt eseményeket pedig ...i vérengzésként tartják számon. Maga az újságcikk ezen túlmenően a felperes tényleges tevékenységére vonatkozóan semmiféle közlést nem tartalmaz, ezért az jelen perben nem is vizsgálható. Ennek megfelelően nem tekinthető valótlanoknak az írás sérelmezett közlése, ezért sajtó-helyreigazításra okot nem adott.

Mindezek alapján helytállóan járt el az elsőfokú bíróság, amikor a felperes kereseti kérelmét elutasította, mert a per tárgyát képező cikk sem valótlan állítást, sem híresztelést nem tartalmazott, és nem keltett hamis látszatot sem.

A felperes által kifogásolt, az ítéletben hivatkozott, a sajtó fórumokon megjelent közéleti viták tekintetében a másodfokú bíróság megállapította, hogy a per tárgyává tett cikkekből mindez kiolvasható volt, ezért azt alaptalanul kifogásolta a felperes.

A másodfokú bíróság a fellebbezési eljárásban felmerült költségről a Pp. 239. §-án keresztül érvényesülő Pp. 78. § (1) bekezdése, valamint a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése szerint határozott azzal, hogy az alperesi képviselő munkadíja az áfát is tartalmazza.

Budapest, 2007. október 4.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s. k.
a tanács elnöke

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s. k. . Győriné dr. Maurer Amália s. k.
előadó bírő bírő

A kiadmány hitelül:
tisztviselő